

6191 SAYILI "SÖZLEŞMELİ ERBAŞ VE ER K." ¹

Sosyal güvenlik ve mali haklar

MADDE 7 - (1) Sözleşmeli er adayları ile sözleşmeli erbaş ve erler; ön sözleşme yapılması ile birlikte 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Prime esas kazançların hesabında; sözleşmeli er adayı, sözleşmeli er ve sözleşmeli onbaşı olarak istihdam edilenler için uzman onbaşılardan, sözleşmeli çavuş olarak istihdam edilenler için ise uzman çavuşların prime esas kazanç tutarları esas alınır.

(2) Sözleşmeli er adaylarına, sözleşmeli erlerin birinci hizmet yılı için öngörülen ücretin üçte ikisi oranında, aynı esas ve usuller çerçevesinde aylık ücret ödenir. Ödemeler, her ayın başında peşin olarak yapılır. Sözleşmeli er adayları, ön sözleşme tarihinden itibaren ücrete hak kazanırlar. Sözleşmeli er adaylarının, ön sözleşme dönemindeki iaa ve ibateleri, Devlet tarafından karşılanır.

(3) Sözleşmeli erbaş ve erlere, sözleşme tarihinden geçerli olarak, onaltı yaşından büyükler için belirlenen asgari ücret brüt tutarının hizmet yıllarına göre bu Kanuna ekli (1) sayılı Cetvelde belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden aylık ücret verilir. Ekli (1) sayılı Cetvelde belirlenen oran, komando birliklerinde görevli sözleşmeli erbaş ve erlere yüzde sekiz, sınır birliklerinde görevli sözleşmeli erbaş ve erlere yüzde üç arttırımlı uygulanır. Sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek ücretten, damga vergisi dışında herhangi bir vergi kesilmez.

(4) Sözleşmeli er adayları ile sözleşmeli erbaş ve erlerden uçuş, paraşüt, denizaltı, dalgıç ve kurbağa adam hizmetlerinde görevlendirilenlere, bu hizmetlerde görevlendirilen ve aynı uçuş, dalış ve atlayış hizmet süresinde bulunan astsubaylara 28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu esaslarına göre hizmet yılları itibarıyla ödenen uçuş, dalış ve atlayış tazminatlarının yüzde yirmibeşi tutarında aylık uçuş, dalış ve atlayış tazminatı ilaveten ödenir. Ayrıca, bu kapsamda bulunanlar hakkında 2629 sayılı Kanunun şehitlik ve sakatlık tazminatı hükümleri uygulanır. Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında görev yapan sözleşmeli erbaş ve erlere 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 21 inci maddesinde, Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında görev yapan sözleşmeli erbaş ve erlere ise 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 16 ncı maddesinde öngörülen ödeme tutarının yüzde kırkı, aynı usul ve esaslar

¹ Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve www.askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraza kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

çerçevesinde ödenir. Tutuklanan, firar eden veya izin tecavüzünde bulunan ve cezası infaz edilmekte olan sözleşmeli erbaş ve erlerin ücret ve diğer ödemeleri hakkında 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 65 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(5) Kendi kusurları olmaksızın veya ilk sözleşmesini yahut müteakip sözleşme süresini bitirmesinden dolayı Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere, ayrıldıkları tarihteki onaltı yaşından büyükler için uygulanmakta olan brüt asgari ücret tutarının, bu Kanuna ekli (2) sayılı Cetvelde hizmet yıllarına göre belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılır. Bu ödemedен, damga vergisi hariç herhangi bir vergi kesilmez.

(6) Çeşitli nedenlerle Türk vatandaşlığını kaybedenlerin yahut disiplinsizlik, ahlaki durum veya diğer nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinde kalması uygun görülmeуerek sözleşmeleri feshedilenlere, beşinci fıkrada öngörülen ödeme yapılmaz. Sağlık yahut bulunduğu kadronun kaldırılması sebebiyle sözleşme yılını tamamlayamadan ayrılmak mecburiyetinde kalanlara, sözleşmeli olarak görev yaptığı yıllara ait ödeme tutarına, hizmet ettiği ve tamamlayamadığı sözleşme yılına ait ödeme tutarının oniki aya eşit olarak bölünmek suretiyle hizmet ettiği her aya isabet eden miktarda ilave edilerek ödeme yapılır.

(7) Sözleşmeli erbaş ve erlerden ayrıldıktan sonra ilgili mevzuatına göre kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilenler ile iş kanunlarına tabi olarak çalışanların emekli olmaları durumunda; ilgili mevzuatına göre ödenecek emekli ikramiyesi, iş sonu tazminatı ve kıdem tazminatının hesabında, bu maddenin beşinci ve altıncı fıkralarına göre yapılan ödemede esas alınan hizmet süreleri dikkate alınmaz.

(8) Görevde iken işledikleri kasıtlı suçlardan haklarında dava açılan ancak, yargılama sırasında sözleşme süresinin bitmesi nedeniyle kendi istekleri ile ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere, yargılama sonuçlanıp kesinleşinceye kadar beşinci fıkrada öngörülen ödeme yapılmaz. Yargılama sonucunda beraat edenlere hak ettikleri bu ödeme yapılır, mahkûm olanlara ise yapılmaz.

(9) Vefat eden sözleşmeli erbaş ve erlerin kanuni mirasçılarına, bu maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında öngörülen ödeme aynen yapılır.

(10) Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından, mevzuatı uyarınca kendilerine veya hak sahiplerine aylık bağlananlara, beşinci ve altıncı fıkralarda öngörülen ödemeler yapılmaz.

NOT:

Kanunun Madde Gerekçesi: (Madde 7) Madde ile, sözleşmeli erbaş ve erlerin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile ilgilendirilmeleri, ön sözleşme ve sözleşme döneminde ödenecek aylık, sözleşme süresi bitenler ile kendi kusurları olmaksızın sözleşmeleri uzatılmayanlara ödenecek ikramiyelere ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmeli erbaş ve erler ile adaylarının ön sözleşmeyi müteakip ve sözleşme süresince 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacakları ve prime esas kazançlarının hesabında dikkate alınacak hususlar hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, ön sözleşme döneminde ödenecek aylık ücrete ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek aylık ücrete ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bu kapsamda, komando ve sınır birliklerinde görevlendirilecek sözleşmeli erbaş ve erlerin aylıkları artırımlı olarak uygulanacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, kadro görevleri dikkate alınarak sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek uçuş, dalış ve atlayış tazminatı ile asayiş ve bot tazminatına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında, kendi kusurları olmaksızın veya ilk sözleşmesini yahut müteakip sözleşme süresini bitirmesinden dolayı Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere yapılacak toplu ödemeye ilişkin hususlar öngörülmüştür. Bu kapsamda, sözleşmeli erbaş ve erlere ayrıldıkları tarihteki onaltı yaşından büyükler için uygulanmakta olan brüt asgari ücret tutarının Kanuna ekli (2) sayılı Cetvelde hizmet yıllarına göre belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılacak ve bu ödemeden, damga vergisi hariç herhangi bir vergi kesilmeyecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında, toplu ödeme yapılmayacak haller ile sağlık yahut bulunduğu kadronun kaldırılması sebebiyle sözleşme yılını tamamlayamayanlara yapılacak ödemenin şekli öngörülmüştür.

Maddenin yedinci fıkrasında, sözleşmeli erbaş ve erlikten ayrıldıktan sonra girdikleri işlerden emekli olanlara, ilgili mevzuatına göre ödenecek emekli ikramiyesi, iş sonu tazminatı ve kıdem tazminatının hesabında, yapılan toplu ödemede esas alınan hizmet sürelerinin dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, görevde iken işledikleri kasıtlı suçlardan haklarında dava açılanlara yargılama sonuçlanıp kesinleşinceye kadar toplu ödeme yapılmayacağı; maddenin dokuzuncu fıkrasında, toplu ödemenin vefat edenlerin kanuni mirasçılara yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin onuncu fıkrasında ise sözleşmeli erbaş ve erlikten ayrılanlar ile hak sahiplerine Sosyal Güvenlik Kurumunca aylık bağlanması halinde toplu ödeme yapılmayacağı öngörülmüştür.

AÇIKLAMA:

Madde ile, sözleşmeli erbaş ve erlerin sosyal güvenlik ve mali haklarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu bağlamda, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile ilgilendirilmeleri, ön sözleşme ve sözleşme döneminde ödenecek aylık, sözleşme süresi bitenler ile kendi kusurları olmaksızın sözleşmeleri uzatılmayanlara ödenecek ikramiyelere ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

1 - 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacakları :

a. Maddenin 1. fıkrasına göre; sözleşmeli er adayları ile sözleşmeli erbaş ve erler, ön sözleşme yapılması ile birlikte sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmışlardır. Hüküm ile sözleşmeli erbaş ve erlerin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacakları öngörülmüştür.

b. Sözleşmeli erbaş ve erlerin 5510 sayılı K.nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olmaları ne anlama gelmektedir? Kamu idarelerinde; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili mevzuatında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar. (Bkz: Maliye Bk.lığı Tebliği, R.G: 28.9.2008, s.27011) Görüldüğü üzere sözleşmeli erbaş ve erler; “5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili mevzuatında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a)

bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar” dandır, ve buna göre 4/c kapsamında sigortalıdırlar. Bunlar, Yani Emekli Sandığı Kanununa tabi olmayacaklar ve yeni Kanuna (5510) tabi olacaklardır. 5510 sayılı K. göre (Kanunun Yürürlük Tarihinden Sonra İlk Defa İşe Başlayanlar İçin), 2036 yılına kadar tüm statüler için aylık veya emeklilik yaşı kadınlar için 58, erkekler için ise 60 olacak, 2036 yılından sonra yaşlar kademeli olarak artırılıp, 2048 tarihi itibarıyla kadın ve erkekler için 65 olarak eşitlenecektir. Ancak, prim ödeme gün sayılarını doldurmuş olanlar, prim ödeme gün sayılarını doldurdukları tarihte geçerli olan emekli yaşı dikkate alınarak emekli olacaklardır. Kendi nam ve hesabına bağımsız çalışan ve kamu görevlisi sigortalıları için prim ödeme gün sayısı 9000, hizmet akdi çalışan sigortalıların ise 7200 olacaktır. Sözleşmeli erbaş ve erlerin 29 yaşının sonuna kadar sözleşmelerinin devam edeceği, bu tarihten sonra yenilenmeyeceği dikkate alındığında, statüde görev yaptıkları süre içerisinde 5510 sayılı K. göre ödedikleri prim günlerinin ileride yapacakları başka işler nedeniyle 5510 sayılı K. tabi olmaları durumunda hizmet birleştirmesi suretiyle, bu hizmetleri emekliliğe esas alınacaktır.

c. Sözleşmeli erbaş ve erlerin sigortalılıkları; 29 yaşlarının sonunda sözleşmelerinin yenilenmemesi ya da sözleşmelerinin feshi halinde görev aylıklarının kesildiği tarihten itibaren sona erer.

d. Prime esas kazançların hesabında; sözleşmeli er adayı, sözleşmeli er ve sözleşmeli onbaşı olarak istihdam edilenler için uzman onbaşılardan, sözleşmeli çavuş olarak istihdam edilenler için ise uzman çavuşların prime esas kazanç tutarları esas alınır.

2 - Sözleşmeli er adaylarının aylıkları, iaa ve ibadeleri nasıldır? :

a. Maddenin 2 inci fıkrasında; sözleşmeli er adaylarına, sözleşmeli erlerin birinci hizmet yılı için öngörülen ücretin üçte ikisi oranında, aynı esas ve usuller çerçevesinde aylık ücret ödeneceği öngörülmüştür. Bu ödemeler, her ayın başında peşin olarak yapılacaktır.

b. Sözleşmeli er adayları, ön sözleşme tarihinden itibaren ücrete hak kazanırlar.

c. Sözleşmeli er adaylarının, ön sözleşme dönemindeki iâşe ve ibateleri, Devlet tarafından karşılanır.

3 - Sözleşmeli erbaş ve erlerin aylık ücreti ne kadardır?

a. Sözleşmeli erbaş ve erlere, sözleşme tarihinden geçerli olarak, onaltı yaşından büyükler için belirlenen asgari ücret brüt tutarının hizmet yıllarına göre 6191 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı Cetvelde belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden aylık ücret verilir.

(1) SAYILI CETVEL SÖZLEŞMELİ ERBAŞ/ERLER İÇİN AYLIK GÖSTERGE TABLOSU

Hizmet Yılı	Oran
1	1,90
2	1,95
3	2,00
4	2,05
5	2,10
6	2,15
7 ve üzeri	2,20

b. 6191 sayılı K.na Ekli (1) sayılı Cetvelde belirlenen oran, komando birliklerinde görevli sözleşmeli erbaş ve erlere yüzde sekiz, sınır birliklerinde görevli sözleşmeli erbaş ve erlere yüzde üç arttırımlı uygulanır.

c. Sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek ücretten, damga vergisi dışında herhangi bir vergi kesilmez.

4 - 2629 sayılı K. göre ödenecek tazminat ne kadardır?

a. Sözleşmeli er adayları ile sözleşmeli erbaş ve erlerden uçuş, paraşüt, denizaltı, dalgıç ve kurbağa adam hizmetlerinde görevlendirilenlere, bu hizmetlerde görevlendirilen ve aynı uçuş, dalış ve atlayış hizmet süresinde bulunan astsubaylara 28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu esaslarına göre hizmet yılları itibarıyla ödenen uçuş, dalış ve atlayış tazminatlarının yüzde yirmibeşi tutarında aylık uçuş, dalış ve atlayış tazminatı ilaveten ödenir.

b. Ayrıca, bu kapsamda bulunanlar hakkında 2629 sayılı Kanunun şehitlik ve sakatlık tazminatı hükümleri uygulanır.

c. Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında görev yapan sözleşmeli erbaş ve erlere 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 21 inci maddesinde, Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında görev yapan sözleşmeli erbaş ve erlere ise 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 16 ncı maddesinde öngörülen ödeme tutarının yüzde kırkı, aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir.

d. **Tutuklanan, firar eden veya izin tecavüzünde bulunan ve cezası infaz edilmekte olan sözleşmeli erbaş ve erlerin ücret ve diğer ödemeleri hakkında 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 65 inci maddesi hükümleri uygulanır.** Buna göre, açığa alınanlara ve tutuklulara bu süreler içinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi hükmüne göre aylık ödenir. Ancak, bu gibilerden haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına, muhakemenin menine, beraate, her ne sebeple olursa olsun kamu davasının düşmesine veya ortadan kaldırılmasına karar verilenlerin ödenmeyen veya noksan ödenen her türlü özlük hakları ödenir. Firar veya izin tecavüzünde bulunanların bu fiillerinin başladığı tarihten itibaren aylık, hizmet ve makamla ilgili ödenek ve tazminatları kesilir. Ancak, kısa süreli kaçma ve izin süresini geçirme veya mazerete dayalı olduğu adli mercilerce verilmiş kararlarla saptanan izin tecavüzlerinde kesilen aylık ve makamla ilgili ödenek ve tazminatları geri verilir.

5 - Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek ikramiye:

a. Kendi kusurları olmaksızın veya ilk sözleşmesini yahut müteakip sözleşme süresini bitirmesinden dolayı Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere, ayrıldıkları tarihteki onaltı yaşından büyükler için uygulanmakta olan brüt asgari ücret tutarının, 6191 S.K.na ekli (2) sayılı Cetvelde hizmet yıllarına göre belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılır.

(2) SAYILI CETVEL
SÖZLEŞMELİ ERBAŞ/ERLER İÇİN İKRAMİYE GÖSTERGE TABLOSU

Hizmet Yılı	Oran
1	6,3
2	12,6
3	25,1
4	31,3
5	37,5
6	43,7
7 ve üzeri	62,3

b. Vefat eden sözleşmeli erbaş ve erlerin kanuni mirasçılarına, bu maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında öngörülen ödeme aynen yapılır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından, mevzuatı uyarınca kendilerine veya hak sahiplerine aylık bağlananlara, beşinci ve altıncı fıkralarda öngörülen ödemeler yapılmaz.

c. Bu ödemededen, damga vergisi hariç herhangi bir vergi kesilmez.

6 - Kimlere ikramiye ödemesi yapılmaz?

a. Kendilerine beşinci fıkrada öngörülen ikramiye ödemesi yapılmayacaklar şunlardır:

a. Çeşitli nedenlerle Türk vatandaşlığını kaybedenler yahut

b. Disiplinsizlik, ahlaki durum veya diğer nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinde kalması uygun görülmemek suretiyle sözleşmeleri feshedilenler.

b. Sözleşme yılını tamamlayamadan ayrılanlara yapılacak ödeme: Sağlık yahut bulunduğu kadronun kaldırılması sebebiyle sözleşme yılını tamamlayamadan ayrılmak mecburiyetinde kalanlara, sözleşmeli olarak görev yaptığı yıllara ait ödeme tutarına, hizmet ettiği ve tamamlayamadığı sözleşme yılına ait ödeme tutarının oniki aya eşit olarak bölünmek suretiyle hizmet ettiği her aya isabet eden miktarda ilave edilerek ödeme yapılır.

7 - TSK.den ayrıldıktan sonra çalışarak ikramiyeye hak kazanma halinde eski hizmet süreleri dikkate alınmaz:

Sözleşmeli erbaş ve erlerden ayrıldıktan sonra ilgili mevzuatına göre kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilenler ile iş kanunlarına tabi olarak çalışanların

emekli olmaları durumunda; ilgili mevzuatına göre kendilerine ödenecek emekli ikramiyesi, iş sonu tazminatı ve kıdem tazminatının hesabında, 6191 S.K.nun 7. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarına göre yapılan ödemede esas alınan hizmet süreleri dikkate alınmaz.

8 - İkramiye ödenmeyecek haller ve ödemenin askıya alınacağı haller:

a. Görevde iken işledikleri kasıtlı suçlardan haklarında dava açılan ancak, yargılama sırasında sözleşme süresinin bitmesi nedeniyle kendi istekleri ile ayrılan sözleşmeli erbaş ve erlere, yargılama sonuçlanıp kesinleşinceye kadar 7. maddenin beşinci fıkrasında öngörülen ödeme yapılmaz.

b. Yargılama sonucunda beraat edenlere hak ettikleri bu ödeme yapılır, mahkûm olanlara ise yapılmaz.

İÇTİHATLAR: